

מסורת הש"ס

(א) ב"ק ק"א: ט (ג) [סג], (ב) [נעיל מג:], (ד) ז"ל ענין הדרכ: רש"י, (ה) כס"א לתא,

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה (נדק) הקודם) ואכ"א וכו' כשיבא שמעון לדין עמו כ"ל וכו"ל: (ב) תוב' ד"ה דוקא וכו' אכל בקרקע אע"ג דאיכא יאוש ושינוי רשות וכו': (א) בא"ד דאין מועיל יאוש ושינוי רשות בקרקע:

מוסף תוספות

א. עיין ש"ן סמ"ן ל"ז סוף כ"ב: ב. ודין עמו דאי יארש מועיל בקרקע מאי נפקא מינה במאי דאינה נגזלת וכו'. מוס' סוכה ל':

רבינו גרשום

ומקשי' מאי דוחקיה לאוקמה לאת ברייתא בגזל ומכר לוקמה בגזלן לחור. כגון ראובן שגזל שדה משמעון ואתי לו ומערער עלה דאמר שלי הא לא לילי שמעון ולצטרף עם עד אחד לאסחורי לאובן דאינה של לוי משום דנתיבא ליה לשמעון דתיקום ברשות דראובן דהדרא ליה דהיינו מפני שאחריותו עליו על ראובן שגזלה ממנו שחזירה לו דאי לא קא מסהדי ליה שמעון ומפיק ליה לוי לראובן בכח עדים שיש לו שושהיה שלו הא אע"ג דמייתי שמעון שוב סהדי דנגזלה מיניה לא מצי מפיק לה מיניה כדאמר לעיל דאמר' ארעא הויא דקיימא חקיקום ביד לוי וראובן נוגע בעדות הוא: ומשני משה' לא מצי לאוקמה בגזלן בלא מכר משום דקא בעי למיתנא סיפא וכו'. ובסיפא לא טגי דלא מוקמה אלא בגזל ומכר דדוקא מכר דמשה' מעיד לו דהוא ליה יאוש בעלים ביד גזלן דשמעניה לבעל אבדיה דמייאש ושינוי רשות ביד לוקח. דאפי' למאן דאמר אע"ג דמייאש לא נפקא מרשותיה דנגזל הויא דמייאש יאוש ושינוי רשות מורי דנפקא ליה חקיקום בידא דלוי דהדרא ליה. ומקשי' וסיפא בפרה וטלית אמאי מעיד נהי דמגופה של טלית מייאש הוואיל דאיכא יאוש ושינוי רשות מן דמי של טלית מייאש והא אכתי תבע לוי דמור ונוגע בעדותו הוי דניחא ליה דתיקום ברשותא דלוי כי הוי דליפרע ליה ראובן דמי גזילתו דאי היה מפיק ליה יודעה מן לוי בראיית עדים הווא אמר ליה ראובן לשמעון מה אהא מבקש ממני והלא של לא היתה שלי אלא של יודעה היא שהוציאה מן בית עדים שהיא שלו

(א) נראה דל"ל מן רישא נמי בגזל ומכר ואפי"ה לא מייאש וכו'.

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

אכל הכא שמעון ויהודה אינן צאין לדון זה עם זה אלא לוי ויהודה ומלוי הוא דמפיק לה יהודה מן הדין דהא דהלי לוי מגזלן קנאה וכיון דמן הדין אנו מחזיקין ליהודה זהאי שדה כשיבא שמעון (א) לריב עמו דיינינן אוקי תרי לצהדי תרי ואוקי ארעא בחזקת יהודה. והלכך אין

מעיד לו שמעון ללוי אם יודע שום

עדות שפוסל עדיו של יהודה או שמעיד הוא ואחד צפנינו הודה לו דניחא ליה דתיהוי ציד לוי דהדר ומפיק לה מלוי ע"י עדיו שראו שגולה ראובן ממנו ובתרי הכי אפילו מיימי יהודה סהדי דהא ארעא ידיה היא לא מאי מפיק לה משמעון שכבר פסל שמעון עצמו ועד אשר עמו עדיו של יהודה ועוד כיון דלית ליה נמי לשמעון סהדי דהא ארעא ידיה היא אמור רבנן היכא דקיימא ארעא תיקוס: ומקשינן לרב שש דלאוקמה בלוקח מן הגזלן שלא יעיד הגזלן ללוקח ולימתי גזלן אם איחא להך ברייתא כדמפרש לה רב שש למה ליה לתנא לדחוק עצמו למימתי מכר לו בית גזלן ללוקח והלא היה יכול למצוא דין זה בגזלן עצמו בלא מעירה דאי אחא יהודה וקמערער עליה דגזלן ראובן אין מעיד לו שמעון הגזול עליה משום דהוי נוגע

בעדות כדפירש והכי הוה ליה למימתי בצרייתא ת"ר גזל לו בית גזל לו שדה אין מעיד לו עליה מפני שאחריותו של גזול עליה דגזלן: ופרקינן **משום דנצי למימתי סיפא מכר לו פרה מכר לו טלים**. מעיד לו עליה דלא משכחת לה דמעיד לו עליה אלא בגזל ומכר כגון שמכר לו ראובן הגזלן ללוי הלוקח שלא באחריות ואחא יהודה וקאמר

שלי היא מעיד לו שמעון הגזול ללוי הלוקח דלאו דיהודה היא דהא לא הדר שמעון ומפיק לה מיניה דלוי ואינו נוגע בעדות ראובן דאמר' ארעא הויא דקיימא חקיקום ביד לוי וראובן נוגע בעדות הוא: ומשני משה' לא מצי לאוקמה בגזלן בלא מכר משום דקא בעי למיתנא סיפא וכו'. ובסיפא לא טגי דלא מוקמה אלא בגזל ומכר דדוקא מכר דמשה' מעיד לו דהוא ליה יאוש בעלים ביד גזלן דשמעניה לבעל אבדיה דמייאש ושינוי רשות ביד לוקח. דאפי' למאן דאמר אע"ג דמייאש לא נפקא מרשותיה דנגזל הויא דמייאש יאוש ושינוי רשות מורי דנפקא ליה חקיקום בידא דלוי דהדרא ליה. ומקשי' וסיפא בפרה וטלית אמאי מעיד נהי דמגופה של טלית מייאש הוואיל דאיכא יאוש ושינוי רשות מן דמי של טלית מייאש והא אכתי תבע לוי דמור ונוגע בעדותו הוי דניחא ליה דתיקום ברשותא דלוי כי הוי דליפרע ליה ראובן דמי גזילתו דאי היה מפיק ליה יודעה מן לוי בראיית עדים הווא אמר ליה ראובן לשמעון מה אהא מבקש ממני והלא של לא היתה שלי אלא של יודעה היא שהוציאה מן בית עדים שהיא שלו

מד.

דוקא מכר דהוה **ל"ה יאוש** ושינוי רשות. פ"ה וכגון שמכר ראובן ללוי שלא באחריות ונראה דפירש כן משום דהי באחריות הוי שמעון נוגע בעדות דאע"ג דהוי יאוש ושינוי רשות מפיק לה שמעון מלוי כיון דאין שום הפסד ללוי שיחזור על ראובן: אכל בקרקע (א) דלינה יאוש ושינוי רשות הדרא ליה כדפ"ה דאין מועיל יאוש (א) בקרקע^ב וקשה לר"י דצירושל' (דכלאים פ"ו) אמר דיאוש מועיל בקרקע דאע"פ שאינה נגזלת מ"מ מהני זה יאוש וגבי עצד משמע בהשולח (גיטין דף לט:) דמהני ביה יאוש אע"ג דליתקש לקרקע ובשמעמין דסיקריקון (סע דף נח:) אור"י דמוכח נמי כן ונראה דמיידי שלא נתייאש והוה מצי לפלוגי נמי בפרה וטלית צין לפני יאוש צין לאחר יאוש אלא מילתא דשיכחא נקט דבקרקע אין רגילין להמייאש כשישראל גולה שאם לא יוכל להוציאה מידו משום דלא צייט דינא יוציאנה מיד בנו:

ונוקמה בירוש. וא"ת והא יורש אין מעיד לו עליה דהדרא ליה כדאמר בהגזל בתרא (ב"ק דף ק"א:) דכל דבר המסויס כגון פרה וטלית חייצין לאחזיר מפני כבוד אביהם וי"ל דהא אוקימנא ברש עשה

הגזל קמא (סע דף נד:) כשעשה תשובה ולא הספיק להחזיר עד שמת והכא איירי בלא עשה תשובה: **אלא** כדרבין בר שמואל. ואיירי ברייתא דוקא שלא באחריות דאז יכול להעיד על פרה וטלית ומילתא דשמואל איירי בכל ענין ורבותא נקט אפי' שלא באחריות: עשה

הגזל ושינוי רשות מועיל בקרקע דקרקע אינה נגזלת [וסה ל:] ובמטלטלין מעיד דקנה לה לוקח ביאוש ושינוי רשות ולא תהדר ליה להאי מעיד דאיכא למ"ד בהגזל [ב"ק סא] דשינוי רשות ואח"כ יאוש לא קניא אכל ביאוש ושינוי רשות הכן מודים דקנה הלוקח ולא הדרא גזילה למרה אלא מן הגזלן יכול הגזול דמיה: ופרקינן **וסיפא נמי**. אמאי מעיד לו גזל ללוקח ומפיק לה מיהודה ומוקי לה ציד לוי נהי דמייאש מגופה דפרה וטלית ולא יוציאנה מיד לוי דהא קנייה בשינוי רשות שאחר יאוש: **מדמי מי מייאש**. בתמיה. וכי מוחל הוא לגזלן דמי גזילתו והלא נחשיב לו הגזלן דמיה והלכך ניחא ליה דתיקו ציד לוי שיחזור ויטול הדמים מראובן שאילו היה נוטלה יהודה בעדים נמצא שלא היה לו לשמעון חלק בהך פרה וטלית ולא היה גובה מראובן כלום והלכך נוגע בעדותו הוא ואמאי מעיד: **לא צריכא דמיס גזל**. דהשאתא אפילו מדמיה מייאש דיורשין פטורין מלשלם וכ"ש הלוקח דקנייה ביאוש ושינוי רשות דהיתירא אמו לידיה: **דפטן הגזול כו'**. והלכך מעיד דלא נוגע בעדותו הוא: **ומאכיל אם בניו**. אע"פ שנהנו בניו עצמן מן הגזילה פטורין דלינה לא גזל מידי: **והניח לפניסם**. כלומר או שהניח לפניסם גזילה קיימת לאחר מותו פטורין דקנייה ביאוש ושינוי רשות אי נמי כשאכלום כדמוקי לה התם [ב"ק ק"א:] ומקשינן לרב שש דלאוקמה לרישא בגזל ומכר משום סיפא **ולוקמה ביורש**. אם איחא דגזול ומכר מיירי ובדמית גזלן א"כ מה ראה התנא לדחוק עצמו ולשנות שיטתו בגזלן שמכר אפילו לא מכר הגזלן נמי אלא גזל ומת וכיון דמת הוריש לבניו היה יכול למצוא חילוק צין רישא לסיפא כגון ראובן שגזל שדה משמעון ומית גזלן וירשו לוי בנו ואחא יהודה וקמערער לא ליזיל שמעון ומסהיד ללוי בן ראובן דלאו דיהודה היא דקרקע אינה נגזלת והדרא ליה מן הירוש משום הכי נוגע בעדותו הוא דאי מפיק לה יהודה מיניה דיורש לא הדרא לשמעון דהיכא דקיימא ארעא תיקוס אכל בסיפא שגזל ראובן טלית או פרה משמעון ומת וירשו לוי בנו ואחא יהודה וקמערער מעיד לו שמעון עליה דאיכא יאוש ציד ראובן ושינוי רשות ציד לוי יורש דרשות יורש כרשות לוקח דמי ולא תיהדר ליה לגזול לא פרה ולא דמיה ולא הוי נוגע בעדות והכי וי"ל לתנא למימתי גזל לו בית והוריש לבנו אין מעיד כו' גזל לו פרה והוריש כו'. והאי דקאמר ולוקמה ביורש לאו דוקא אלא לימתי יורש ואבז שיטפא דמקשי ליה לרב שש דמפרש ומוקי לה בגזלן קאמר ולוקמה ביורש ומיהו ביורש לא הדרא לשמעון דהא קמני מכר אא"כ מתרן לה למימתי הוריש: **הניחא למ"ד**. בהגזל בתרא [ב"ק סא] עלה דהך משנה רשות יורש דגזלן לאו כרשות לוקח מגזלן דמי דאילו גבי לוקח איכא יאוש ושינוי רשות וקני דלוקח רשותא אחרייתי היא ואילו יורש כרעיה דאבזה ובכרשות גזלן מורישו דמי ולא קניא ביאוש גרידא דהא שינוי רשות ליכא גבי יורש וכל היכא דאיחא הדרא בעינן לגזול. והך משנה דקמני והניח לפנינה פטורין מוקי לה התם כשאכלום דלא הויא גזילה קיימת והלכך פטורין והלכך לא מיתוקמא הך סיפא ביורש דלא מצי למימתי ומעיד לו גזול ליורש עליה משום דהדרא ליה פרה וטלית לגזול אם תעמוד ציד יורש ונוגע בעדות הוא: **כרשום לוקח**. דקנייה יורש ואע"פ שגזילה קיימת דקתני והניח לפניסם פטורין דמשמע אפילו גזילה קיימת: **מאי איכא למימר**. לימתי גזל והוריש אמאי תני גזל ומכר בלא מכר נמי מתוקמא שפיר כיון דבמית גזלן מוקי לה רב שש: **ועוד קשיא ליה לאביי**. במאי דמוקי לה רב שש בגזל ומכר והוצרך לפרש מפני שאחריותו עליו מפני שאחריות וזכות יס למעיד עליו דלדך שהוא מעיד לו דהיינו לוקח ולא מלינו בגמרא שום אחריותו עליו מפויס כן עליו דלוקח אלא עליו דמוכר מפני שאחריותו של אדך על פדה דמוכר והכי הוה ליה למימתי מכר לו בית אחא לאשמועינן רישא דהך ברייתא ולא בגזל ומכר מיירי ואע"ג דדיינא הכי כדלעיל מיהו ברייתא לאו בזהכי איירי אלא במוכר קרקע שלו שהיתה משועבדת לבעל חוב ומכרה ללוקח זה ואחא איינש מעלמא וקמערער דלא יעיד לו המוכר ללוקח מפני שאחריותו של בעל חוב עליו דמוכר לגבות מקרקע זה והלכך ניחא ליה דתיקו ציד הלוקח דהדר עלה בעל חוב ולא ליהוי מוכר לוי רשע ולא ישלם [מהלס מ] וכנגד לוקח לא ליהוי לוי רשע שהרי לא באחריות מכר לו והלכך אין מעיד דנוגע בעדות הוא אכל בסיפא מכר לו פרה וטלית ללוקח ואחא איינש מעלמא וקמערער מעיד לו מוכר ללוקח עליה וכגון שמכרה לו שלא באחריות מפני שאין אחריותו דבעל חוב עליו דלוי ס' המוכר לגבות מטלטלין ששעבד ומכר לאחרים אפילו עשאן אפותיקי לבעל חוב ואח"כ מכרן לאחרים כדכרנא ואישתכח דלא נוגע בעדות הוא: כסתמא

עין משפט ונר מצוה

קל"ב א ב מ"י פט"ו מהל' עדות הל' ב ספג לאין קט טו"ע ח"מ פ"ו לו

ק"ב ג מ"י פ"ה מהל' גזילה הל' ה ספג עשין עג טו"ע ח"מ פ"ו שפא סעף ז:

ק"בא ד מ"י טס פ"ב הל' א ספג טס טו"ע ח"מ פ"ו שגן סעף ד וסי' שפא סעף ו וסי' שפא סעף ה:

רבינו גרשום (המשך)

ומש"ה נוגע בעדותו הוא: לא צריכא דמית גזלן. דגזלה משה' מייאש נמי מדמים דיורשין פטורין מלשלם וה"ה ללוקח ומשה' מצי מעיד דלא מצי בעדותו. ומקשי' ואכתי אמאי מוקים לברייתא בגזל ומכר ונקמה ביורש כגון ראובן גזל שדה משמעון והניחה ליורשו. ואתי לוי וקא מערער עלה דלא לילי שמעון ומסהיד לבן ראובן דלאו דלוי היא דקסבר קרקע אינה נגזלת ואין יכול להניחה ליורשו ויהא לי וכן נמי נוקמא לסיפא ביורש כגון ראובן שגזל פרה וטלית משמעון והורישא לבנו לסחרי ליה שמעון: הא ניחא למאן דאמר רשות יורש לאו כרשות לוקח מגזלן דמי. לגבי לוקח מגזלן איכא יאוש ושינוי רשות אחריות מטא"כ גבי יורש דליכא שינוי רשות יורש כרשות גזלן דמי לא קנאה דאין כאן שינוי רשות משה' לא מתוקמא ביורש דאפי' לבני פרה וטלית דאמר דרבין רשות יורש דחשיב שינוי רשות יורש איכא למימר אכתי נוקמה ביורש וגבי רישא להכי אין מעיד אע"ג דקרקע ברשות יורש היא לא הויא שינוי רשו' דקרקע לא ינידא אינה נגזלת ובסיפא גבי מטלטלי הוי רשות יורש שינוי רשות ולכחי מצי מעיד. ועוד אבי מקשה קשיא אחריות בהאי שפעחא אן ס"ד כדקאמרת דבגזל ומכר מיירי הברייתא מאי היא דקתני ורישא מפני שאחריותו עליו ומאי מפני שאין אחריותו עליו דקתני סיפא הכי אבעי ליה למימתי אין מעיד מפני שחזורת לו לגזול ומעיד מפני שאינה חזורת לו כדקאמרת חזוב ועכשיו כשמכרה שלא באחריות אי אתי מערער וקא מערער לא מצי חזוב שלא באחריות היתה משועבדת לבעל חובו ועכשיו כשמכרה שלא באחריות אי אתי מערער וקא מערער לא מצי חזוב בידו של לוקח ויגבה אותה ממנו והיינו מפני שאחריותו עליו שאם חזוב לטורק קרקע מן הלוקח היה חזור עליו.